

УДРУЖЕЊЕ ЛИКОВНИХ УМЕТНИКА СРБИЈЕ • ОСНОВАНО 1919 •
Уметнички павиљон “Цвијета Зузорић”, Мали Калемегдан бр.1, 11000 Београд
Секретаријат: 011/2621-585 / Галерија УЛУС, Кнез Михаилова 37, 011/2623-128

ulus.office@gmail.com
www.ulus.rs

Датум: 14.03.2021.

Petogodišnji plan rada Udruženja likovnih umetnika Srbije (ULUS) u Umetničkom paviljonu “Cvijeta Zuzorić”

Udruženje likovnih umetnika Srbije (ULUS) je najstarije i najveće strukovno udruženje likovnih umetnika u regionu i ima status reprezentativnog udruženja. Nastavljajući se na Udruženje likovnih umetnika (ULU), osnovano još 1919. godine, ULUS je danas najveće udruženje likovnih umetnika na teritoriji Srbije sa preko 2.500 članova, od kojih je oko 570 u statusu samostalnog umetnika. Kao takav, ULUS je jedina organizacija na tlu Republike Srbije koja se na sveobuhvatan način bavi obradom, sistematizacijom i razvojem veoma divergentnih praksi koje se razvijaju u domenu likovne umetnosti na nacionalnom nivou i šire.

Kao strukovno udruženje umetnika koji deluju na teritoriji Republike Srbije, ULUS je osnovan posle Drugog svetskog rata, 1947. godine. Od tada pa sve do danas, misija Udruženja likovnih umetnika Srbije je zaštita radnih i profesionalnih prava i interesa likovnih umetnika, obezbeđivanje boljeg društvenog položaja za umetnike, osiguravanje boljeg položaja umetnosti u društvu, podizanje standarda i kvaliteta umetničke produkcije, organizovanje reprezentativnog umetničkog programa.

U skladu sa navedenim, petogodišnji plan programskih aktivnosti Udruženja likovnih umetnika Srbije obuhvata programski splet reprezentativnih umetničkih aktivnosti i projekte za unapređenje radnog i socijalnog položaja umetnika i umetnica u našem društvu.

Redovne programske aktivnosti ULUS-a se primarno realizuju u Umetničkom paviljonu “Cvijeta Zuzorić” na Malom Kalemegdanu, gde se nalazi i sedište Udruženja. Program obuhvata organizaciju velikih smotri savremene umetnosti poput tradicionalne Prolećne izložbe i Jesenje izložbe, trijenala proširenih medija, grafike, crteža i male plastike, samoorganizovanih izložbi umetnika po modelu “umetnik kao kustos”, izložbe samostalnih umetnika i tematske, autorske izložbe.

1. TRADICIONALNE IZLOŽBE VELIKOG FORMATA

a. PROLEĆNA I JESENJA IZLOŽBA

Prolećna i Jesenja izložba su najstarije izložbe u zemlji i regionu i najznačajnije ULUS-ove izložbe. Navršile su dva jubileja - devedeset godina od održavanja prvih izdanja i sto godina od osnivanja ULUS-a. Devet decenija duga tradicija ovih izložbi je doživljavala određene transformacije tokom vremena. Jedan od postulata *Prolećne izložbe*, od njenog osnivanja do danas, jeste da pruža uvid u raznorodna vizuelna promišljanja i postavlja smernice za iščitavanje umetničkih kretanja na savremenoj umetničkoj sceni. Sa druge strane, *Jesenja izložba*, predstavlja smotru članova Udruženja

likovnih umetnika Srbije, koje uključuje gotovo sve likovne stvaraoce na bogatoj umetničkoj sceni Republike Srbije. Heterogena struktura članstva i divergentni pristupi umetnosti izazov su za svaki pokušaj kreiranja jedinstvene i funkcionalne celine u estetskom i političkom smislu. Osobenost ovih izložbi je selekcija izlagača na osnovu javnog konkursa, a istu vrši kustosaradnik, skupa sa Umetničkim savetom ULUS-a. Uvidom u aktuelnu umetničku produkciju vizuelne umetnosti (obe izložbe karakteriše veliki broj prijava umetnika iz cele zemlje) zadatak kustosa je da kritički obradi, problemski koncipira i prikaže dominantne paradigme i linije razvoja savremene umetnosti u zemlji. Zajedničkim radom sa timom umetnika iz Umetničkog saveta ULUS-a, kustos je u poziciji da kolektivizuje iskustvo kustoskog rada na izgradnji kompleksne izložbene postavke determinisane lokalnim kontekstom umetničke proizvodnje. Saradnja sa kustosima, koji su najveći stručnjaci u oblasti savremene umetnosti u zemlji, i stalnim unapređivanjem formata ovih tradicionalnih izložbi, navedene izložbe dobile su novo ruho. Za *Jesenju izložbu* se može reći da je, usled pretvaranja Oktobarskog salona u bijenalnu izložbu, postala jedan od najvećih, ako ne i najveći izložbeni događaj sezone.

b. **TRIJENALA**

Trijenala grafike, proširenih medija, crteža i male plastike su jedne od najvećih izložbi koje se organizuju na tlu Srbije, uključujući i do 500 izlagača iz celog sveta.

Trijenale proširenih medija organizuje Sekcija proširenih medija ULUS, a predstavlja izbor i presek najaktuelnijih i novijih tendencija na savremenoj umetničkoj sceni u oblasti proširenih umetničkih medija, intermedijalnih i multimedijalnih umetničkih formi. Trijenale obuhvata širok spektar izložbenih i izvođačkih formi i kategorija kao što su: instalacija, objekti, ambijentalna umetnost, elektronska umetnost, digitalna i kompjuterska umetnost, robotika, eksperimentalni film, video-umetnost, kinetička umetnost, animacija, novomedijska umetnost, eksperimentalna poezija (vizuelna, zvučna, gestualna, objektna, itd.), interaktivna dela, performans, hepening, konceptualna umetnost, land art, body art, intervencije u prostoru, fotografija, ulična umetnost, mejl art, veb art, internet art, VR, tekstualni radovi, i drugi savremeni oblici umetničkog izražavanja, kao i onih koji se oslanjaju na upotrebu visokih tehnologija i nauke i integrišu ih u umetničku produkciju.

Međunarodno trijenale grafike prikazuje sve specifičnosti grafičkog medija kao i različite autorske poetike, koje doprinose očuvanju ove likovne discipline. Grafika je tradicionalna disciplina koja u vremenu tehnoloških dostignuća i inovacija svoj karakter ostvaruje u oplemenjivanju svojim (novim) osobenostima, što je čini veoma vitalnim likovnim medijem. Dodatno, ova manifestacija ima za cilj da srpsku savremenu grafiku, koja je odavno stekla značajan ugled na svetskoj likovnoj sceni, pozicionira u međunarodnu mrežu institucija koje neguju grafičku umetnost.

Trijenale crteža i male plastike je jedna od najznačajnijih ULUS-ovih izložbi, koja je pod nazivom *Crtež i mala plastika* ustanovljena 1977. godine. Izložba se održava bijenalno od 1993. godine, a na svake tri godine od 2012. Ova jedinstvena smotra na našim prostorima neguje i afirmiše crtež i malu plastiku u najširem tematskom i koncepcijskom smislu, a može se pratiti od intimne ispovesti umetnika preko visokog stepena prilagodljivosti novim društvenim i umetničkim okolnostima do političke angažovanosti umetnika u

datim istorijskim okolnostima. Suštinski u suprotnosti sa *Trijenalom proširenih medija, Trijenale crteža i male plastike* je utemeljeno u fenomenu da su ljudi oduvek crtali i pravili male objekte i figurine i da će to nadalje činiti bez obzira na nove tehničko-tehnološke uslove. Mala plastika se, takođe, može posmatrati iz više aspekata, a osobenost ovog medija i kompleksnost izvođačkog postupka prilagodljivi su pandemijskoj krizi tokom koje su, usled prinudne izolacije i sveopšte suspenzije kretanja, umetnici bili prinuđeni da stvaraju radove malog formata u prostorima u kojima žive.

2. IZLOŽBE PO MODELU “UMETNIK KAO KUSTOS”

Tradicionalni program Udruženja, koji je uspostavljen u poslednjih nekoliko godina i koji će biti nastavljen, čine izložbe koje organizuju članovi Udruženja okupljeni oko sekcija, a realizuju se po modelu *umetnik kao kustos*. Ove samoorganizovane umetničke izložbe su mesto za različite umetničke eksperimente i daju programu ULUS-a izvesnu posebnost u odnosu na druge institucije kulture koje svoje programe realizuju u domenu likovne umetnosti.

3. NOVE IZLOŽBENE KONCEPCIJE

ULUS planira realizaciju novih izlagačkih formi u narednih pet godina:

a. NOVE KUSTOSKE KONCEPCIJE

Nove kustoske koncepcije biće izložbe koje se selektuju po javnom konkursu i prikazuju dostignuća i inovacije u domenu savremenih izlagačkih praksi.

b. IZLOŽBE LAUREATA NAGRADA

Nagradu za životno delo ULUS-a dodeljuje sedmočlani žiri sastavljen od predstavnika najznačajnijih institucija kulture i Udruženja likovnih umetnika Srbije. Nagrada se dodeljuje jednom umetniku za naročit doprinos savremenoj umetnosti kroz kontinuirano delovanje na umetničkoj sceni Republike Srbije. *Samostalna izložba laureata Nagrade* realizovaće se na godišnjem nivou u Umetničkom paviljonu “Cvijeta Zuzorić”, a shodno mogućnostima istu će pratiti monografija umetnika i prateći program.

Pored Nagrade za životno delo, Udruženje na godišnjem nivou dodeljuje i niz drugih nagrada najistaknutijim stvaraocima u domenu vizuelne umetnosti. Posebno se ističu tradicionalne zlatne nagrade Udruženja: Zlatno dleto, Zlatna igra, Zlatna paleta i Nagrada za prošireni medij. Većina ovih nagrada se dodeljuje od 1960-ih godina prošlog veka i predstavljaju važan podsticaj za dalje stvaralaštvo umetnika na likovnoj sceni Srbije.

c. BIJENALE MLADIH

ULUS je 2020. godine pokrenuo novu programsku inicijativu, *Bijenale mladih*, sa ciljem da kreira mogućnosti da profesionalni stvaraoci najmlađe generacije na likovnoj sceni Srbije premoste profesionalni jaz u periodu od završetka umetničkih akademija i fakulteta do trenutka ulaska u tokove profesionalnog rada i savremene izlagačke delatnosti. Ova manifestacija, koja se trenutno razvija kroz niz aktivnosti i u partnerstvu sa različitim institucijama i organizacijama na lokalnom (Beograd, Niš, Novi Sad, Vršac), regionalnom (rotirajuće partnerstvo sa organizacijama iz zemalja Zapadnog Balkana) i međunarodnom nivou (EU), podstiče decentralizaciju i narednih godina postaće zajedničko mesto stvaranja povoljnih uslova za edukaciju i produkciju novih radova mladih umetnika, ali i inkubacije mladih u rad Udruženja. Sredstva za produkciju ovog projekta i pokretanje platforme za promociju mladih talenata i njihovih dela i projekata ULUS potražuje na različitim lokalnim i međunarod-

nim konkursima i dostupnim EU fondovima.

Značajno je navesti da je ULUS prošao na konkursu Deska Kreativna Evropa pri Ministarstvu kulture i informisanja Republike Srbije i uspešno započeo proces pripreme dugoročnog projekta za konkurs Evropske komisije za podršku kulture i audiovizuelnim delatnostima - *Kreativna Evropa*. U tu svrhu ULUS je počeo da razvija projekat koji bi sistemski obradio i uvezao značajno istorijsko-arhivsko nasleđe umetničkih udruženja kroz saradnju sa udruženjima iz različitih zemalja. Fokus ovog višegodišnjeg projekata je na umrežavanju arhiva udruženja, primarno onih iz regiona, sa kojima je ULUS već ostvarilo saradnju, a u cilju kreiranja mreže koja će narednih godina omogućiti razmenu iskustava u pogledu arhivske građe, promišljanja organizacionih struktura umetničkih udruživanja i razmenu po pitanju socijalne politike umetnika. Namera je da ovaj program objedini archive umetničkih udruženja (online) i prezentuje šetajuće arhivske izložbe u kojima bi publika imala aktivan odnos prema bogatom kulturnom nasleđu umetničkih udruženja. Rečju, osnovna ideja je da se istorijska građa i tradicija Udruženja likovnih umetnika Srbije učini dostupnom i praktično primenljivom u iskustvu svakodnevnog savremenog života. ULUS u svojoj arhivi poseduje veliki broj umetničkih dela i različitu arhivsku građu iz stogodišnje istorije udruženja, i baštini Fond za promociju i unapređenje staralaštva mladih likovnih i primenjenih umetnika (1972-1992), koji je svojevremeno proistekao iz Fonda "Moša Pijade".

4. IZDAVAČKA DELATNOST

ULUS planira da u narednim godinama razvije svoju *izdavačku delatnost* obrađujući istorijsku građu i da osnaži izdavaštvo u pogledu teorijske i kritičke obrade savremene umetnosti - monografije pojedinih stvaralaca (prate Nagradu za životno delo ULUS-a i retrospektivnu izložbu laureata ove nagrade u Umetničkom paviljonu "Cvijeta Zuzorić"), katalogi samostalnih i grupnih izložbi.

5. GOVORNI PROGRAMI

ULUS planira da realizuje veliki broj programa u obliku različitih *govornih, istraživačkih i edukativnih programa*. Namera Udruženja je da u predstojećem periodu nastavi sa kontinuiranom edukacijom u okviru redovnih izlagačkih programa i šire (umetničke radionice, programi edukacije za užu stručnu i širu javnost, kustoske radionice, razgovori o umetničkom delu, javna predavanja i slično). Udruženje za ove potrebe raspisuje redovan godišnji konkurs za predlog projekata čime osigurava demokratičnost i otvorenost programa za različite kulturne sadržaje, prema potrebama polja kulture.

U domenu *edukacije* treba napomenuti da je ove godine Udruženje potpisalo trogodišnji projekat saradnje sa Fakultetom dramskih umetnosti, katedra za Menadžment i produkciju televizije, radija i kulture, a na osnovu kojeg će više studenata dobiti priliku da stručnu praksu obavi u Udruženju. Studenti će kroz realizaciju zahtevnog programa Udruženja sticati neophodna znanja i potrebna radna iskustva, i imati mogućnost da se aktivno uključe u realizaciju programa kroz koji bi potencijalno ostvarili i sopstvene ideje.

U formi *govornih programa* Udruženje je organizovalo razgovore o radu umetnika, izložbe i diskusije na teme koje se tiču socijalnog i društvenog statusa (samostalnog) umetnika. Ovaj program je tokom 2020. godine bio dodatno intezivan budući da je bio potaknut pandemijskom krizom. Tokom ovog perioda Udruženje je realizovalo veliki broj online i kombinovanih govornih događaja, samostalno i u partnerstvu sa

drugim organizacijama i univerzitetskim jedinicama, u kojima su učestvovala neka od najreprezentativnijih imena domaće i inostrane kulturne scene. U narednom periodu se planira nastavak već postojećeg program i razvijanje dodatnog, koji će u fokusu imati uža pitanja umetnosti i estetike. Planirane teme se tiču odnosa estetike i politike, odnosa umetnosti i prirode (ekologije), uticaja migrantske krize na polje umetnosti, mogućnost polja umetnosti da utiče na različite identitetske politike i druga pitanja inkluzivnosti sveta umetnosti.

6. **DOBROTVORNI DOGAĐAJI I AUKCIJE**

Udruženje planira nastavak realizacije velikog broja *dobrotvornih događaja* i organizacije *aukcija* umetničkih radova članova Udruženja, kojima bi se poticao razvoj tržišta umetnosti i jačala ekonomska održivost umetnika u društvu.

7. **PR, KOMUNIKACIJA I RAZVOJ PUBLIKE**

Za potrebe *unapređenja komunikacija u odnosu na program*, ULUS planira da uz dosadašnje kanale komunikacije (sajt, društvene mreže, mailchimp za komunikaciju sa mnogobrojnim članstvom i velikom publikom, kontakt liste medija i novinara), svoj program obogati razvojem medijskih sponzorstava sa nekim od istaknutih medijskih kuća koje deluju na tlu Republike Srbije, kao i online portala za promociju programa Udruženja. U saradnji sa Zavodom za proučavanje kulturnog razvitka i u saradnji sa vrhunskim stručnjacima, psiholozima i sociolozima-istraživačima planira da na sistematičniji način pristupu analizi i razvoju mogućnosti za *uvećanje publike*, koja posećuje programe Udruženja, kako bi obogatio svoju programsku ponudu.

Predloženi plan realizacije programa je načelan i prikazuje opšta usmerenja Udruženja likovnih umetnika Srbije po pitanju razvoja i komunikacije programske politike, budući da je plan programa za petogodišnji period usled finansijskih i materijalnih okolnosti teško sa većom preciznošću planirati.

Vojislav Klačar
Predsednik UO ULUS
